

FORMÅL MED FAGET:

Religioner og livssyn gjenspeiler menneskers dypeste spørsmål og har gjennom historien bidratt til å forme individ, fellesskap og samfunn. Kunnskap om religioner og livssyn er vesentlig for enkeltmennesket, for å kunne tolke tilværelsen og for å forstå kulturer i ens eget samfunn og i samfunn verden over. Barn og unge i dag møter et mangfold av kulturpåvirkninger og verditradisjoner. Kristen tro og tradisjon har gjennom århundrer preget europeisk og norsk kultur. Samtidig har humanistiske verditradisjoner gitt kulturarven et videre tilfang. Religiøst og livssynsmessig mangfold setter i stadig større grad preg på samfunnet. Kjennskap til ulike religioner og livssyn, etikk og filosofi er en viktig forutsetning for livstolkning, etisk bevissthet og forståelse på tvers av tros- og livssynsgrensene.

Kristendom, religion, livssyn og etikk som allmenndannende fag skal bidra til felles kunnskapsgrunnlag og referanserammer, bidra til ny innsikt og gi rom for dialog tilpasset de ulike alderstrinn. Kunnskaper om religioner og livssyn og om den funksjon disse har både som tradisjon og som aktuelle kilder til tro, moral og livstolkning, står sentralt i faget. Faget skal være en møteplass for elever med ulik bakgrunn, der alle skal bli møtt med respekt. Undervisningen skal stimulere til allsidig dannelse og gi rom for undring og refleksjon. Videre skal faget bidra til evne til dialog mellom mennesker med ulik oppfatning av tros- og livssynsspørsmål. Dette innebærer respekt for religiøse verdier, menneskerettighetene og menneskerettighetenes etiske grunnlag.

Faget skal gi kjennskap til kristendommen, andre verdensreligioner og livssyn og til etiske og filosofiske emner. Det skal gi kjennskap til den betydning kristendommen har som kulturarv for samfunnet vårt. Om lag halvparten av undervisningstiden i faget skal av den grunn brukes på kristendoms kunnskap. Dette innebærer at det vil være rom for lokale variasjoner i fordelingen mellom hovedområdene i faget for å oppfylle kompetansemålene.

Kristendom, religion, livssyn og etikk er et ordinært skolefag som normalt skal samle alle elever. Opplæringsloven legger til grunn at undervisningen skal være objektiv, kritisk og pluralistisk. Det innebærer at den skal være saklig og upartisk og at de ulike verdensreligioner og livssyn skal presenteres med respekt. I undervisningen skal det ikke være forkynnelse eller religionsutøvelse. Likeverdige pedagogiske prinsipper skal legges til grunn. Det innebærer at alle religioner og livssyn skal behandles på en faglig og sakssvarende måte ut fra sitt særpreg og mangfold.

Tilpasset opplæring er et overordnet prinsipp. I undervisningen skal det benyttes varierte og engasjerende arbeidsmåter som skal bidra til å formidle alle sider ved faget. Det må samtidig utøves varsomhet ved valg av arbeidsmåter. Spesielt gjelder varsomheten arbeidsmåter som foresatte og elever ut fra egen religion eller eget livssyn kan oppleve som utøvelse av annen religion eller tilslutning til annet livssyn. Både individuelle og lokale hensyn bør ivaretas. Dersom eleven melder om fritak fra deler av den ordinære opplæringen i henhold til opplæringslovens § 2-3 a, skal det følges opp med tilpasset opplæring. Det forutsettes løpende samarbeid mellom hjem og skole og god informasjon om hvordan opplæringen planlegges gjennomført.

HOVEDOMRÅDER:

Faget er strukturert i hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må sees i sammenheng.

Kristendom, religion, livssyn og etikk har kompetansemål etter 4., 7. og 10. årstrinn.

Kristendom: Hovedområdet *kristendom* omfatter kristendommen i historisk perspektiv og hvordan kristendommen blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag, Bibelen som kilde til kulturforståelse og tro og kristendommens betydning for samfunn og kultur. På området skal ulike tradisjoner og kirkesamfunn innenfor kristendommen behandles.

Jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn: Hovedområdet *jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn* omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skriftradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.

Jødedom: Hovedområdet *jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn* omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skriftradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.

Islam: Hovedområdet *jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn* omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skriftradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.

Hinduisme: Hovedområdet *jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn* omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skriftradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.

Buddhisme: Hovedområdet *jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn* omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skriftradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.

Livssyn: Hovedområdet *jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn* omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skriftradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På

ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.

Religiøst mangfold: Hovedområdet *jødedom, islam, hinduisme, buddhisme og livssyn* omfatter disse religioner og utvalgte livssyn i historisk perspektiv, deres skrifttradisjoner som kilde til kulturforståelse og tro, og hvordan disse religioner og livssyn blir forstått og praktisert i verden og i Norge i dag. På ungdomstrinnet skal dette hovedområdet også gi innblikk i andre religioner og livssyn som er representert i Norge, og i annet religiøst og livssynsmessig mangfold.

Filosofi og etikk: Hovedområdet *filosofi og etikk* omfatter filosofisk tenkemåte og etisk refleksjon. Noen sentrale filosofer inngår, og grunnleggende livsspørsmål, moralske verdivalg og etiske begrunnelser står sentralt. Området omfatter også holdninger og aktuelle etiske problemstillinger i barns og unges liv, i lokalsamfunnet og i den globale verden. Innenfor hovedområdet behandles sammenhenger mellom etikk, religion og livssyn.

GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER:

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE) forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i KRLE innebærer å bruke talespråket til å kommunisere og forklare religioner og livssyn, etikk og filosofi. Muntlige ferdigheter som samtale, dialog, fortelling og utgreiing er midler til undring, refleksjon og argumentasjon. I faget legges det stor vekt på fortellingen som muntlig uttrykk.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i KRLE innebærer å kunne uttrykke kunnskaper om og synspunkter på religion og livssyn, etikk og filosofi. Skrivning klargjør tanker, erfaringer og meninger og er en hjelp til å tolke, argumentere og kommunisere. Skrivning i KRLE innebærer også å møte ulike estetiske skriftuttrykk og gjøre bruk av dem.

Å kunne lese i KRLE innebærer å oppleve og forstå tekster. Lesing brukes for å innhente informasjon, tolke, reflektere over og forholde seg saklig og analytisk til fortellinger og fagstoff i så vel tradisjonell som multimedial formidlingsform.

Å kunne regne i KRLE innebærer å kunne anvende ulike tidsregninger og måter å framstille årsrytmen på, finne fram i religiøse skrifter, møte matematiske uttrykk og tallsymbolikk og tolke og bruke statistikk. Å kunne gjenkjenne og bruke geometriske mønstre i estetiske uttrykk og arkitektur forutsetter regneferdigheter.

Å kunne bruke digitale verktøy i KRLE er en hjelp til å utforske religioner og livssyn for å finne ulike presentasjoner og perspektiver. En viktig ferdighet er å kunne benytte digitalt tilgjengelig materiale, som bilder, tekster, musikk og film på måter som forener kreativitet med kildekritisk bevissthet. Digitale medier gir nye muligheter for kommunikasjon og dialog om religioner og livssyn. Disse mediene gir også muligheter for bred tilgang til materiale om aktuelle etiske problemstillinger.

VURDERING I FAGET

UNDERVEISVURDERING: Elevene arbeider individuelt eller i grupper. Arbeidene deres vil bli vurdert og elevene får en fremovermelding for hvordan de kan utvikle seg. Elevene skal også arbeide med å vurdere andres arbeid. Faglig aktivitet i timene vil bli vurdert underveis.

SLUTTAVURDERING: Alle elevene skal ha en slutt karakter ved endt semester. I 10 klasse skal alle elevene ha en standpunkt karakter.

PERIODE-TEMA	KOMPETANSEMÅL	KJENNETEGN PÅ MÅLOPPNÅELSE	FORSLAG TIL ARBEIDSMÅTER / ARB. MED GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER	KILDER, NOTATER, VURDERINGSFORM	EVALUERING
Januar	«Forklare særpreget ved islam og islamsk tro som livstolkning i forhold til andre tradisjoner: likhetstrekk og grunnleggende forskjeller» «Innhente digital informasjon om og presentere aktuelle spørsmål som opptar mange muslimer» «Gi en oversikt over mangfoldet i islam, viktige historiske hendelser og islams stilling i Norge og verden i dag»	Elevene arbeider to og to med å produsere en informasjonsfilm om Islam. Oppgaven blir vurdert av lærer og medelever.	Muntlig: Elevene presenterer informasjon om religionen i filmen. Lese: Gjennom informasjonsinnhenting i bok og pc får elevene en forståelse av religionen. Regning: Elevene må se på tidslinje for å se på utvikling av religionen. Digitale ferdigheter: Elevene bruker pc for å innhente informasjon og produktet kommer i form av egenprodusert film.	Film	
Februar	«Beskrive og reflektere over særtrekk ved kunst, arkitektur og musikk knyttet til islam» «Drøfte utvalgte tekster fra islamsk skriftradisjon»	Elevene arbeider time for time med tema.	Muntlig: Skriftlig: Lese: Regning: Digitale ferdigheter:	Skriftlig prøve i kap. Om Islam	

	«Innhente digital informasjon om og presentere aktuelle spørsmål som opptar mange muslimer»				
Mars	<p>«Forklare særpreget ved kristendom og kristen tro som livstolkning i forhold til andre tradisjoner: likhetstrekk og grunnleggende forskjeller»</p> <p>«Drøfte utvalgte bibeltekster fra profetene, den poetiske litteraturen og visdomslitteraturen, et evangelium og et Paulus-brev og forklare særpreg og hovedtanker i disse»</p> <p>«Drøfte ulike syn på Bibelen innhente digital informasjon om og presentere aktuelle spørsmål som opptar mange kristne»</p> <p>«Gjøre rede for viktige hendelser i kristendommens historie fra reformasjonen til vår tid i Norge og i verden og for kristendommens stilling i dag»</p> <p>«Drøfte kristendommens betydning for kultur og samfunnsliv»</p> <p>«Beskrive og reflektere over særtrekk ved kunst, arkitektur og musikk knyttet til kristendommen»</p>		<p>Muntlig:</p> <p>Skriftlig:</p> <p>Lese:</p> <p>Regning:</p> <p>Digitale ferdigheter:</p>		

<p>April</p> <p>«Gi en oversikt over andre frikirkesamfunn og kristne bevegelser, herunder pinsebevegelsen»</p> <p>«Utforske kristendommens stilling og særpreg i et land utenfor Europa og drøfte spørsmål knyttet til kristen misjon, humanitært arbeid og økumenisk virksomhet»</p> <p>«Gi en presentasjon av Den norske kirke, læstadianisme og samisk kirkeliv»</p> <p>«Forklare hovedtrekk ved romersk-katolsk, ortodoks og protestantisk kristendomstradisjon»</p> <p>«Finne fram til sentrale skrifter i Bibelen og forklare forholdet mellom Det gamle og Det nye testamente»</p>			<p>Muntlig:</p> <p>Skriftlig:</p> <p>Lese:</p> <p>Regning:</p> <p>Digitale ferdigheter:</p>		
<p>Mai</p>			<p>Muntlig:</p> <p>Skriftlig:</p> <p>Lese:</p> <p>Regning:</p> <p>Digitale ferdigheter:</p>		
<p>Juni</p>			<p>Muntlig:</p> <p>Skriftlig:</p> <p>Lese:</p> <p>Regning:</p> <p>Digitale ferdigheter:</p>		

Årsplanen er veiledende. Rekkefølgen emnene blir tatt opp i kan variere. Enkelte emner kan bli gjennomgått i samarbeid med andre fag.

